

προσωπικότητος τοῦ ἀνδρός. Παρ' ὅλον ὅτι δὲ δὲν ἄφησεν ἀνεκμετάλλευτον τὴν διὰ χωρίων τινῶν προβολὴν τῆς φιλοσοφικῆς διαθέσεως τοῦ Διδ. ὁ σ. (ιδίᾳ ἐν σ. 157 ἑ.), ἐν τούτοις ἀκροθιγῶς μόνον ἤψατο τῆς διαλεκτικῆς ἐπιχειρηματολογίας τούτου. Πάντως διὰ τῆς μελέτης του συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς περαιτέρω ἀξιολόγησιν μιᾶς σπανίας προσωπικότητος τοῦ Δ' μ. Χ. αἰ., ἀξιοθαυμάστου ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

* *

Γ. ΕΜΜ. ΒΑΣΜΑΝΟΛΗ, **'Αθέμιτοι μουσαι**, Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ, Ἐν Ἀθήναις 1972, σχ. 8, σελ. 55.

Ἡ ἐκ τῶν ἐν τῷ τίτλῳ δύο λέξεων φράσις, ἀποτελοῦσα τὸ Ἀπόσπασμα 2 τοῦ Ἀγάθωνος, εἶναι τὸ μόνον διασωθὲν μόριον τῆς τραγωδίας τοῦ Ἀγάθωνος Ἀλκμαίων. Ἡ φράσις ἀναφέρεται εἰς τὰ Ἀνέκδοτα Βεκκῆρου, εἰς τὰ ὅποια ἀναφέρονται καὶ τὰ παραπλήσια: «καὶ ἀθέμιστα καὶ ἀνόσια ὄρων Δείναρχος εἶπε καὶ ἀθεμιστότεροι Ξενοφῶν». Ἐπὶ τῶν ἀναφερομένων ἀρχαίων φράσεων ἐπηρέθησαν διορθώσεις ὑπὸ Nauck ἐν TGF² καὶ ἕτεροι ὑπ' αὐτοῦ ἐν TDI καὶ ὑπ' ἄλλων. Καὶ ἡ μὲν κυρία φράσις ἐζητήθη νὰ ἀναγνωσθῇ ἀθέμιτα μύθη καὶ ἀθεμίτω μῦσει, ἀπαντῶνται δὲ ποικίλαι γραφαί: δίναρχος, ἀθέματι, ἀλκμαίονι κλπ.

Ὁ συγγραφεὺς πρῶτον μὲν ἀναφέρων πάσας τὰς μνείας τὰς σχετιζομένας μὲ τὰς ἀνωτέρω λέξεις καὶ ἐκφράσεις, φυλοκρινεῖ ἐκάστης αὐτῶν τὴν ὀρθὴν γραφὴν καὶ τὴν πιθανὴν ἀρχικὴν ἐκφορὰν τῆς φράσεως ἀθέμιτοι μουσαι ἐν συσχετίσει καὶ πρὸς τὴν πιθανὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Ἀγαθωνείου Ἀλκμαίωνος, καίτοι οὔτε ὁ μῦθος εἶναι γνωστός οὔτε ἐκ ποίου μέρους τῆς τραγωδίας ἐλήφθη.

Ἀκολουθῶς πρὸς συναγωγὴν ἰδίου συμπεράσματος ὁ σ. ἀναλύει διάφορα ἀποσπάσματα τραγικῶν, κυρίως τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἀντιόπην τοῦ Εὐριπίδου καὶ τινὰ ἀδέσποτα, ἐν τοῖς ὁποίοις ἀναφέρονται ἔννοιαι σχετικαί πρὸς τὰς μούσας. Ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν ἀποσπασμάτων τούτων ἐλέγχει πάσας τὰς μνείας, διορθώσεις, σχόλια, ἐρμηνείας, αἵτινες ἔχουν διατυπωθῆ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη χρόνων καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν Μουσῶν ὡς ἀθεμίτων εἶναι δυνατὸν ἄριστα νὰ ἔχη λεχθῆ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι αὗται νοοῦνται ὡς προστάτιδες τῶν ἀνθρωπίνων ἀσχολιῶν, προσάγει δὲ χωρία ἐπιβεβαιοῦντα τὴν τοιαύτην χρῆσιν. Εἰς τὸ δράμα δὲ τοῦ Ἀγάθωνος ἦτο δυνατόν νὰ λεχθῆ ἡ φράσις ἀθέμιτοι μουσαι εἴτε ὑπὸ γενικωτέραν ἔννοιαν εἴτε ἐν περιωρισμένῃ σημασίᾳ. Δὲν εἶναι δὲ καὶ ἀπαραίτητον νὰ ἐκφράζη τὴν γνώμην τοῦ Ἀγάθωνος. Ὁ συγγραφεὺς διαπιστοῖ περαιτέρω ὅτι ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀπ. 2 τοῦ Ἀγάθωνος, ἀλλὰ καὶ τῶν χαρακτηριζομένων ὡς Ἀβεβαίων ὑπ' ἀρ. 11, 14 καὶ 25 (TGF² σελ. 746, 766, 768) πρὸς τὰ ἐν τῇ διατριβῇ ἐξετασθέντα ἀποσπάσματα τῆς Εὐριπίδειου Ἀντιόπης καὶ πρὸς τὸ ὅλον δράμα τοῦτο προκύπτει ἀναμφισβήτητος συγγένεια ἀντιλήψεων. Δεδομένης δὲ τῆς συγγενείας γενικῶς τῶν ἀντιλήψεων τοῦ Ἀγάθωνος πρὸς τὰς τοῦ Εὐριπίδου, ἀνηκόντων ὡς γνωστὸν εἰς τὴν αὐτὴν σχολήν, δὲν ἀποκλείεται καὶ τὰ τρία ταῦτα ἀποσπάσματα νὰ ἀνήκουν εἰς τὸν Ἀλκμαίωνα τοῦ Ἀγάθωνος.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ